

პროექტის სამეცნიერო ხელმძღვანელი, ფილოლოგიის დოქტორი, თსუ-ს პროფესორი **დარეჯან თვალთვაძე**, ათეული წლებია მუშაობს შუასაუკუნეების ქართული ქრისტიანული მწერლობის ძეგლების შესწავლასა და გამოცემაზე. იგი არის ავტორი მონოგრაფიისა, რომელიც მეთერთმეტე საუკუნის ქართველი მთარგმნელისა და მეცნიერის ეფრემ მცირის მთარგმნელობით და კომენტატორულ საქმიანობას ეხება („ეფრემ მცირის კოლოფონები“, თბილისი, „ნეკერი“, 2009წ.); მის მიერ ან მისი მონაწილეობით გამოცემულია არაერთი ძველი ქართული ტექსტი, მათ შორის გამოვყოფდით: „ადიშის ოთხთავი 897 წლისა, ტექსტი გამოსაცემად მოამზადეს, გამოკვლევა და ლექსიკონი დაურთეს ელგუჯა გიუნაშვილმა, დარეჯან თვალთვაძემ, მანანა მაჩხანელმა, ზურაბ სარჯველაძემ და სოფიო სარჯველაძემ, თბ., 2003; წინათონური და ათონური რედაქციის სახარება-ოთხთავების კრიტიკული ტექსტის ელექტრონული გამოცემები უძველესი ხელნაწერების მიხედვით, კერძოდ: 1. The Old Georgian Four Gospels: Khanmeti and Adishi Redaction, on the basis of the original manuscripts, edited by Sophio Sarjveladze and Darejan Tvaltvdze, Tbilisi, 2001-2002. ARMAZI version by Jost Gippert. Frankfurt a/M, 26.3.2002/18.10.2002. <http://titus.fkidg1.uni-frankfurt.de/texte/etca/cauc/ageo/nt/adisnt/adisn.htm> ; 2) The Old Georgian Four Gospels: Preatonian Redaction, on the basis of the original manuscripts, edited by Elguja Giunashvili, Manana Machkaneli, Sofio Sarjveladze, Zurab Sarjveladze and Darejan Tvaltvdze, Tbilisi and Frankfurt a/M. 1999-2002, ARMAZI version by Jost Gippert. Frankfurt a/M, 7.6.2000/26.9.2002. <http://titus.fkidg1.uni-frankfurt.de/texte/etca/cauc/ageo/nt/cinant/cinan.htm>; 3) The Old Georgian Four Gospels: Giorgi the Athonite' Redaction (Giorgi the Hagiorite's), on the basis of the original manuscripts, edited by Elguja Giunashvili, Manana Machkaneli, Sofio Sarjveladze, Zurab Sarjveladze and Darejan Tvaltvdze, Tbilisi and Frankfurt a/M. 1999 -2002, ARMAZI version by Jost Gippert. Frankfurt a/M, 7.6.2000/26.9.20 <http://titus.fkidg1.uni-frankfurt.de/texte/etca/cauc/ageo/nt/giorn/giorn.htm> ; 4). ლუკას სახარების ძველი ქართული თარგმანი, კრიტიკული ტექსტი უძველესი ხელნაწერების მიხედვით გამოსაცემად მოამზადეს ელგუჯა გიუნაშვილმა, დარეჯან თვალთვაძემ, სოფიო სარჯველაძემ და ეკა კვიციანიამ, 2016, <http://ogg.tsu.ge/>.

აღსანიშნავია, რომ დ. თვალთვაძე არის გამომცემელი (თანავტორებთან ერთად) იოანე ოქროპირის ეგზეგეტიკურ თხზულებების ექვთიმე ათონელისეული თარგმანებისა (იოანე ოქროპირი, იოანეს სახარების განმარტება, თარგმანი წმინდა ექვთიმე ათონელისა, ტექსტის პუბლიკაცია თანავტორებთან ერთად თბ.,2018 (გამოცემა) ; იოანე ოქროპირი, თარგმანება მათეს სახარებისა, თარგმანი წმინდა ექვთიმე ათონელისა, ტექსტის პუბლიკაცია თანავტორებთან ერთად, თბ., 2014 (II გამოცემა)

პროექტის ხელმძღვანელი არის სახარებათა ძველი ქართული თარგმანების ტექსტისა და ენის საკითხებზე, ასევე, ამ თარგმანების შემცველი ხელნაწერების შესახებ გამოქვეყნებული მრავალი სამეცნიერო სტატიის ავტორი, რომელთაგან გამოვყოფთ რამდენიმეს: 1)The Manuscripts of Georgian Translations of the Four Gospels From the Black Mountain: Novum Testamentum. Supplements to Novum Testamentum. Volume 142; Textual Research on the psalms and Gospels: Papers from the Tbilisi Colloquium on the Editing and History of Biblical Manuscripts, Edited by Christian-B. Amphoux & J. Keith Elliott with Bernard Outtier, Brill, Leiden. Boston p. 213-229, 2012; 2) Aus der Geschichte der Übersetzung der Tetraevangelien ins Georgische: Georgica, 31, 2008, გვ. 107–119 ; 3) The Colophons accompanying the Aton Edition of the Gospel Manuscript and the Issue of the Establishment of the Aton Edition, N9. Electronic Bilingual Scholarly PeerReviewed Journal SPEKALI of the Faculty of Humanities at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, 2015, N 9. www.spekali.tsu.ge. 4) რომელი რედაქციის ტექსტს შეიცავს ალავერდის ოთხთავი? „რელიგია“, 2008, N1, გვ. 12–20; 5) ქართული

ოთხთავის ათონური რედაქციის ჩამოყალიბების ისტორიიდან: საქართველო და ევროპული სამყარო – ფილოსოფიურ-კულტურული დიალოგი, ტ. I, თბ., 2009, გვ. 129–141; 6) სვანეთის ისტორიისა და ეთნოგრაფიის მუზეუმში დაცული ტვიბერის ოთხთავის ხელნაწერი (თანაავტორი სოფიო სარჯველაძე): FOLIA CAUCASICA, Festschrift für Jost Gippert zum 55. Geburtstag, Frankfurt am Main-Tbilisi, 2011, p. 99- 118; 7) სვანეთის მუზეუმში დაცული სახარების ტექსტის შემცველ ხელნაწერთა ფრაგმენტები (თანაავტორი ე. კვიციანი), თსუ ქართული ენის ინსტიტუტის შრომები, ქართველური ენათმეცნიერება, V, თბ., 2019, გვ.41-55

დარეჯან თვალთვადის მიერ ოთხთავის ტექსტის კვლევასთან დაკავშირებით სხვადასხვა სამეცნიერო ფორუმზე სხვადასხვა დროს წარდგენილია 20-ზე მეტი მოხსენება, დავასახელებთ რამდენიმეს: 1) Tviberi Four Gospels, 1st International Symposium Georgian Manuscripts, Tbilisi, 19 - 25 October, 2009. 2) მესტიის მუზეუმის M-41 ხელნაწერში დაცული სახარების ტექსტისათვის, კ. დანელიას დაბადებიდან 75-ე წლისთავისადმი მიძღვნილი სამეცნიერო კონფერენცია, თბ., 2009 წლის 18 დეკემბერი. 3) სად და როდის ჩამოყალიბდა ქართული ოთხთავის ათონური რედაქცია, თსუ საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტის სამეცნიერო კონფერენცია, 2010; 4) შავ მთაზე გადაწერილი XI საუკუნის ოთხთავების მეტატექსტები და ქართული ოთხთავის ათონური რედაქციის ჩამოყალიბების საკითხი. მეექვსე საერთაშორისო ქართველოლოგიური სიმპოზიუმი, თბილისი, 14 – 18 XI 2011 ; 5) Colophons and marginal Notes in Old Georgian Translations of the Gospels (co.autor. Eka Kvirkvelia); International Symposium "Investigations into Romanian and European Biblical Traditions"; 8-10 May, 2014, Iasi, Romania; 6) ოთხთავის გიორგი მთაწმიდლისეული რედაქციის უძველესი თარიღიანი ნუსხა, საერთაშორისო კონფერენცია „ბიზანტინოლოგია საქართველოში - 4“; 24-30 სექტ, 2013, თბილისი-ბათუმი-კაპადოკია, კონფერენციის მასალები (Abstracts) ქართულ და ინგლისურ ენებზე, გვ. 84-86; p.279-280; 7) რატომ გახდა საჭირო ძველი ქართული თარმანების „ახლად თარგმნა“ მეთერთმეტე საუკუნეში? საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „იდეოლოგია და ლინგვისტური იდეები, *International scientific conference* „ Ideology and Linguistic Ideas“, Tbilisi, 4-6 oct.2015, გვ. 33-35; 8) დ. თვალთვაძე, ს. სარჯველაძე - “EVERYTHING FROM GREEK AND AS EVERYTHING IS IN GREEK” - WHY AND HOW THE OLD GEORGIAN TRANSLATION OF THE FOUR GOSPELS WAS CORRECTED IN THE 11TH CENTURY? - 56th Linguistics Colloquium Translation, Multilinguality and Cognition (Online) 26.-28.11.2020 <http://www.lingcoll.de/> Book of Abstracts (p.189) 9) დ. თვალთვაძე, НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ИЗ ИСТОРИИ ДРЕВНЕГРУЗИНСКОГО ПЕРЕВОДА ЕВАНГЕЛИЯ. IX МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ “КАВКАЗ: ИСТОРИЯ РЕГИОНА, ИСТОРИЯ ИССЛЕДОВАНИЙ”, ПОЗНАНЬ-ЖЕШУВ 2020 ОНЛАЙН, 3-4 ДЕКАБРЯ 2020 ; 10) დ. თვალთვაძე - გვიან რედაქტირებული ოთხთავის კიდევ ერთი ხელნაწერი ათონური კოლექციიდან (Ath. 83), 2020 წლის 26 თებერვალი. თბილისი, თსუ აკაკი შანიძის დაბადებიდან 133 წლისადმი მიძღვნილი კონფერენცია პროგრამა და მოხსენებათა აბსტრაქტები https://www.tsu.ge/data/file_db/faculty_humanities/akaki_shanidze_2020_98286.pdf ლ 11) დ. თვალთვაძე - სახარების საკითხავები ლიტურგიკულ კრებულში „საწელიწდო სახარება“, 3-5 ივლისი, 2020. თსუ-ს ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის XIV საფაკულტეტო სამეცნიერო კონფერენცია (მიძღვნილი აკადემიკოს ოთარ ლორთქიფანიძის დაბადებიდან 90 წლისთავისადმი); 12) ვანის ოთხთავის გადამწერის ანდერძი - პროფესორ ივანე იმნაიშვილის საიუბილეო კონფერენცია, სამეცნიერო კონფერენცია, 12-13 იანვარი, 2018 წ., თბ., . კონფერენციის პროგრამა და თეზისები, გვ. 7-8.

დარეჯან თვალთვამეს აქვს ადგილობრივ და საერთაშორისო სამეცნიერო პროექტებში მონაწილობისა და ხელმძღვანელობის გამოცდილება. ის იყო ძირითადი შემსრულებელი და ქართული მხარის მკვლევართა ჯგუფის ხელმძღვანელი რამდენიმე საერთაშორისო სამეცნიერო პროექტში, რომელიც ფოლკსვსგენის ფონდის დაფინანსებით ერთობლივად ხორციელდებოდა თსუს და გერმანიის მაინის ფრანკფურტის გოეთეს უნივერსიტეტის მეცნიერების მიერ (პროექტები: ARMAZI, TITUS, ქართული ენის ეროვნული კორპუსი, კავკასიური წარმოშობის პალიმფესტები, ქართული პალიმფესტური ხელნაწერები, ქართული ენის ეროვნული კორპუსი (GNC I მოსამზადებელი ეტაპი); ძირითადი შემსრულებელი ფონდ „ღია საზოგადოება - საქართველოს“ დაფინანსებული პროექტებისა: „ქართული ოთხთავის აკადემიური ტექსტის დადგენა და ახალგაზრდა ფილოლოგთა ტრენინგი“ (მათეს სახარება - 2000-2001 წწ.; მარკოზის სახარება - 2002 - 2003 წწ.) ; INTAS -ის ქართულ-გერმანულ-ფრანგული სამეცნიერო პროექტის - „მათეს და მარკოზის სახარებების ქართული თარგმანების აკადემიური გამოცემა და ოთხთავის ტექსტის შემცველი ქართული ხელნაწერების კატალოგი“ - ძირითადი პერსონალი და თსუ მკვლევართა ჯგუფის ხელმძღვანელი, 2013 - 2016 წლებში შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის დაფინანსებული პროექტის „ლუკას სახარების ძველი ქართული თარგმანის აკადემიური გამოცემის მომზადება“ (FR N 31/64) სამეცნიერო ხელმძღვანელი, ამავე ფონდის დაფინანსებული სხვადასხვა პროექტის მონაწილე და სამეცნიერო ხელმძღვანელი ან თანახელმძღვანელი (სეზონური სკოლების საგრანტო კონკურსი (პროექტი N 5515-2-008); ქართველოლოგთა მე-7 საერთაშორისო სიმპოზიუმში (საგრანტო ხელშეკრულება № CG16_i_6_8) და სხვ.

დარეჯან თვალთვამე არის თსუ-ს ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ქართული ენის სასწავლო-სამეცნიერო ინსტიტუტის შემადგენლობაში შემავალი ძველი ქართული ენისა და ტექსტოლოგიური კვლევების კათედრის ხელმძღვანელი, სადაც მიმდინარეობს როგორც ძველი ქართული ენის და ამ ენაზე შექმნილი წერილობითი ძეგლების (მათ შორის ბიბლიურ წიგნთა თარგმანების) კვლევა, ისე ამ მიმართულებით დაგროვილი ცოდნის სტუდენტებისთვის გადაცემა. კათედრა კურირებს ერთ სამაგისტრო პროგრამას („შუა საუკუნეების ქრისტიანული აღმოსავლეთის ფილოლოგია“, ძველი და ახალი სალიტერატურო ქართული ენის სასპეცილიზაციო მოდულს სამაგისტრო პროგრამაში „ქართველური ენათმეცნიერება“ და მოდულს ფილოლოგიის სადოქტორო პროგრამაში - „ ქართული ბიბლიის ფილოლოგია“, რომლის თანახელმძღვანელი (ასოც. პროფ. ანა ხარანაულთან ერთად) არის პროფ. დარეჯან თვალთვამე.